

สภาพแวดล้อมของแหล่งที่ทำการศึกษ

3.1 สภาพแวดล้อมของหุบกะพง¹

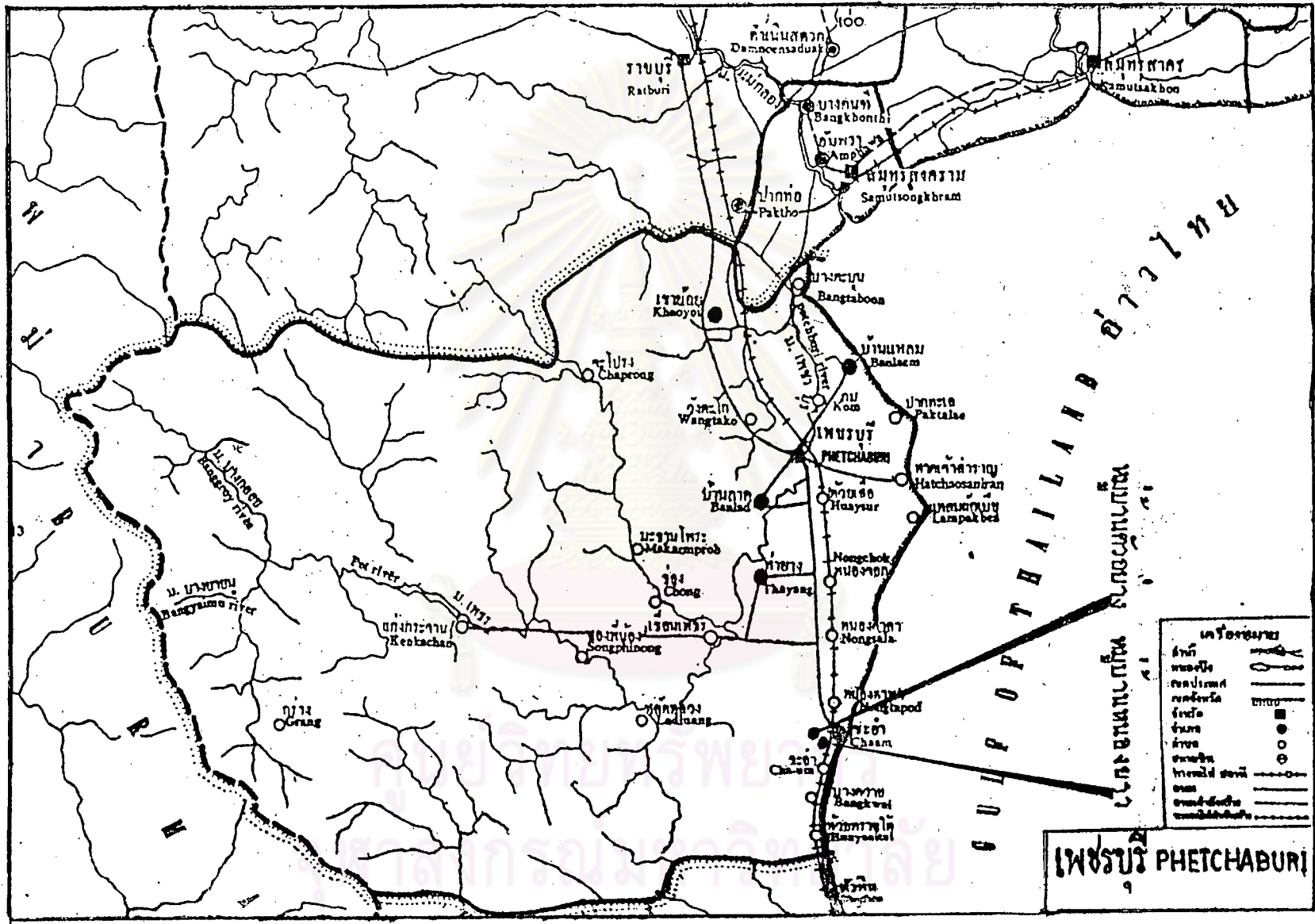
หุบกะพง เป็นหมู่บ้านตัวอย่างซึ่งอยู่ในโครงการพระราชดำริ หมู่บ้านสหกรณ์โครงการหุบกะพง หมู่บ้านตัวอย่างนี้ตั้งอยู่ในเขตอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ทางภาคกลางตอนใต้ของประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรีตั้งอยู่¹ ระหว่างเส้นรุ้งที่ 13° 20' เหนือ และ 12° 30' ใต้กับเส้นแวงที่ 99° 15' ตะวันตก และ 100° 10' ตะวันออกรวมเนื้อที่ทั้งหมด 3,964,550 ไร่ มีเนื้อที่อาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ คือ

ทิศเหนือ	จด	จังหวัดราชบุรี	สมุทรสาคร
ทิศใต้	จด	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
ทิศตะวันออก	จด	อำเภอไทย	
ทิศตะวันตก	จด	สหภาพพม่า	

ภูมิประเทศเกือบทั้งหมดมีลักษณะเป็นลูกคลื่นลาดชัน จนถึงเทือกเขาที่สูงชัน มีบริเวณที่ราบเรียบอยู่เพียง 1/3 ของพื้นที่ทั้งหมด ทางทิศตะวันตกของจังหวัด ตั้งแต่เขื่อนแก่งกระจาน ซึ่งเป็นต้นน้ำของจังหวัดเพชรบุรี ภูมิประเทศมีลักษณะเป็นลูกคลื่นลาดชัน ทางตอนกลางตามถนนเพชรเกษม อำเภอเมือง อำเภอชะอำ เขาย้อย ภูมิประเทศราบเรียบ สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1-2 เมตร ทิศตะวันออกติดอำเภอไทย เป็นป่าชายเลน แม่น้ำที่ไหลผ่านมี 3 สาย คือ แม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำบางกลอย แม่น้ำบางตะบูน ซึ่งแม่น้ำทั้ง 3 สายนี้ไม่มีสายใดที่ไหลผ่านหมู่บ้านสหกรณ์โครงการหุบกะพง และหมู่บ้านหนองยาว อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

แผนภาพที่ 3.1 แผนภาพหมู่บ้านตัวอย่าง และหมู่บ้านหนองยาว อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

¹ กรมพัฒนาที่ดิน, รายงานการสำรวจที่ดินจังหวัดเพชรบุรี, (กรุงเทพมหานคร : กรมพัฒนาที่ดิน, 2525) หน้า 98-99.

แผนภาพที่ 3.1 แผนภาพหมู่บ้านเกษตรกรรมตัวอย่างและหมู่บ้านหนองยาว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี

สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายดินทราย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นดิน เนื้อละเอียด บางแห่งเป็นดินเหนียวมีจุดสีเหลือง

จังหวัดเพชรบุรีได้รับปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ประมาณ ๑๘๗.๔ มิลลิเมตรต่อปี ประมาณ ๘๐% ฝนจะตกในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนทางทิศตะวันตกของพื้นที่จะมากกว่าทางทิศตะวันออก ในระยะฤดูฝนปริมาณน้ำฝน จะตกมาก (Water Surplus) แต่ในช่วงฤดูแล้งจะขาดแคลนน้ำอย่างเห็นได้ชัด การเกษตรกรรมแทบทำไม่ได้ นอกจากจะมีการชลประทานเข้าช่วย อย่างไรก็ตามการปลูกพืชขึ้น น้ำเป็น ปัจจัยสำคัญที่พืชต้องการ ฉะนั้นระยะเวลาในการปลูกพืชย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละแห่ง แต่ โดยทั่วไปมักเริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม เป็นต้นไป

๓.๒ สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศของหุบกะพง¹

หุบกะพงตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลเขาใหญ่และตำบลชะอำ เขตอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด เพชรบุรี อยู่ห่างจากตัวจังหวัดเพชรบุรี ๔๐ กิโลเมตร และห่างจากเขตอำเภอดำเนินสะดวก ๓๔ กิโลเมตร โดยอยู่ห่างจากฝั่งทะเลประมาณ ๖ กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด ๑๒,๕๐๐ ไร่ ความ กว้างเฉลี่ย ๒.๘ กิโลเมตร ความยาวเฉลี่ย ๗ กิโลเมตร ทิศเหนือของหุบกะพงจดเขาไป่ง ทิศใต้จดบ้านบ่อแหม่ม ทิศตะวันออกจดหมู่บ้านหนองยาว ทิศตะวันตกจดเขาหุบสนุ่ เขาช่องม่วง และเขาหนองกรัว พื้นที่ของหุบกะพงอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย ๔๐ เมตร ดินส่วนใหญ่ เป็นดินร่วนปนทรายและดินทราย ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน ๕.๔ - ๖.๕ PH จากการ วิเคราะห์ดินสามารถแบ่งดินเป็น ๔ หมวดคือ ดินหมวดสัดที่บ ดินหมวดท่าตะโก ดินหมวดหนองแก และดินหมวดหุบกะพง ฝนตกเฉลี่ยประมาณ ๓๖๗.๓ มิลลิเมตรต่อปี (ตารางที่ ๓.๑) การ กระจายของฝนแปรปรวนมาก มักมีช่วงฝนแล้งเป็นเวลานาน ๆ (โดยดูได้จากปริมาณน้ำฝน โดยเฉลี่ยของอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี) อากาศของหุบกะพงมักแห้งแล้ง ลมพัดแรง

¹ กรมส่งเสริมสหกรณ์, หมู่บ้านสหกรณ์โครงการหุบกะพง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด เพชรบุรี, (กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมสหกรณ์, ๒๕๒๖).

ตารางที่ 3.1 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (มิลลิเมตร) ของอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ปี 2520 - 2525

ปี พ.ศ.	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	สะสม
2520	0.0	31.3	0.0	0.0	20.1	13.0	40.2	34.1	30.1	66.0	0.0	0.0	236.8
2521	0.0	32.1	0.0	0.0	86.0	44.2	49.6	49.7	10.2	11.4	0.0	0.0	283.2
2522	0.0	0.0	0.0	0.0	8.8	30.5	30.8	19.5	25.6	16.0	2.5	0.0	133.5
2523	0.0	12.2	0.0	0.0	2.3	35.0	26.4	21.2	18.9	50.3	37.8	7.8	211.9
2524	0.0	0.0	0.0	40.2	42.8	21.8	18.0	33.2	108.0	36.0	155.0	0.0	455.0
2525	0.0	5.0	125.5	22.3	48.8	24.5	9.5	42.0	34.5	102.0	102.0	0.0	516.1
												เฉลี่ย	367.3

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความชื้นเฉลี่ย 62.80% อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35.1 องศาเซลเซียส และต่ำสุด 16.4 องศาเซลเซียส และมีช่วงอากาศหนาวในรอบปีประมาณ 2-3 สัปดาห์

3.3 ความเป็นมาของโครงการพระราชดำริ หมู่บ้านสหกรณ์โครงการหุบกะพง¹

เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ได้เสด็จแปรพระราชฐาน และประทับ ณ พระราชวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อปี พ.ศ. 2507 พระองค์ทรงเสด็จพระราชดำเนิน เยี่ยม เยียนและดูแลความทุกข์สุขของราษฎรตามท้องที่เขต จังหวัดใกล้เคียง พระองค์ทรงได้ทราบถึงความเดือดร้อนของเกษตรกร กลุ่มชาวสวนผักชะอำ จำนวน 83 ครอบครัว ว่าขาดแคลนทุนทรัพย์ที่จะนำไปประกอบอาชีพ จึงทรงรับเกษตรกรเหล่านี้ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ พร้อมทั้งพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ให้กู้ยืมไปลงทุนเป็นเงิน 3 แสนบาท ภายหลังไม่ปรากฏว่าผู้ใดนำเงินจำนวนที่กู้ยืมไปทูลเกล้าถวายคืนแก่พระองค์เลย และความได้ทราบถึงฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า เกษตรกรเหล่านี้ไม่มีที่ดินทำกิน เป็นของตนเอง อาศัยเช่าที่ของกรมประชาสัมพันธ์ โดยเฉลี่ยครอบครัวละไม่เกิน 2 ไร่ ซึ่งไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ฯพณฯ ม.ล. เดช สนิทวงศ์ ซึ่งขณะนั้น ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารสภาพัฒนาการ เศรษฐกิจแห่งชาติ และองคมนตรีไปจัดหาพื้นที่ในเขตจังหวัด เพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ นำมาจัดสรรให้เกษตรกรดังกล่าวต่อไป ขณะเดียวกันนั้นรัฐบาลอิสราเอล โดย ฯพณฯ เอโกอัครราชทูตอิสราเอลประจำประเทศไทย ขอทราบหลักการของโครงการและอาสาที่จะช่วยเหลือในการพัฒนาการเกษตรในรูปของ ผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ ต่อมาสภาพัฒนาการ เศรษฐกิจแห่งชาติ จึงได้เสนอหลักการของโครงการต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้มีมติเห็นชอบด้วยกับโครงการโดยได้ทำสัญญาร่วมมือกันระหว่าง รัฐบาลไทยกับรัฐบาลอิสราเอล โครงการนี้เริ่มตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2509 กำหนดระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี สิ้นสุด 18 สิงหาคม 2514 ให้ชื่อว่า "โครงการไทย-อิสราเอล เพื่อพัฒนาชนบท (หุบกะพง)" (The Thai-Israeli Rural Development Project) คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ (เดิม) และกระทรวงเกษตร (เดิม) ร่วมมือกัน พร้อมทั้งตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรเป็นรองประธาน และผู้แทนจากหน่วยราชการ

¹ เรื่องเดียวกัน.

อื่นร่วมเป็นกรรมการ เช่น เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เป็นต้น

ด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการทุกฝ่ายได้เลือกที่ดินบริเวณหุบกะพง อำเภอบางบาล จังหวัดเพชรบุรี เป็นที่ตั้งของศูนย์สาธิตและทดลองการเกษตรของโครงการไทยอิสราเอล โดยเหตุผลที่ว่าที่ดินบริเวณนี้เป็นป่าในคุ้มครองของกรมป่าไม้ มีราษฎรเข้าไปจับจองอยู่บ้าง แต่การทำมาหากินไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร เนื่องจากสภาพที่ดินส่วนใหญ่เป็นดินเลวขาดแคลนน้ำ การทำไร่จึงเป็นลักษณะไร่เลื่อนลอย ต้องย้ายที่อยู่เสมอทุกระยะ 3-4 ปี การจับจองไม่สัมฤทธิ์ผล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงมีพระราชดำริให้กันพื้นที่ ประมาณ 10,000 ไร่ ออกจากป่าคุ้มครองของกรมป่าไม้ ภายหลังพระองค์ทรงจับจองพื้นที่ดังกล่าวเยี่ยงสามัญชน โดยปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมายป่าไม้และกฎหมายที่ดินทุกประการ เมื่อมีแนวพัฒนาที่ดินดีขึ้นแล้วก็จะจัดให้กับเกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนในตอนต้น และเกษตรกรที่ยืนยันเพียรแต่ขาดแคลนที่ทำกิน เข้าอยู่อาศัยและทำประโยชน์ต่อไป

หลังจากนั้นจึงได้มีการสำรวจแหล่งเก็บกักน้ำและดินทั่ว ๆ ไป ตลอดจนสำรวจหาแหล่งน้ำใต้ดินในบริเวณพื้นที่โครงการ ได้มีการขุดเจาะหน้าบาดาลแต่มีปริมาณน้อย ภายหลังจึงได้ติดตั้งเครื่องยนต์สูบน้ำขึ้น เพื่อให้มีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการชลประทานเพื่อการเกษตร และจากการสำรวจปรากฏว่าดินส่วนใหญ่ ประมาณ 6,500 ไร่ มีคุณภาพเลวมาก ส่วนที่เหลือเป็นดินเลวปนดีพอที่จะทำกสิกรรมได้บ้าง

ต่อมาจึงได้มีการพัฒนาที่ดินโดยจัดระบบชลประทานในพื้นที่ 500 ไร่ และตั้งศูนย์สาธิตทดลองการเกษตร พร้อมทั้งอพยพเกษตรกร 2 ครอบครัว ทั้งนี้ก็เพื่อทำการค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ ก่อนที่จะให้เกษตรกรอพยพขึ้นไปจัดตั้งเป็นหมู่บ้านเกษตรกรตัวอย่าง

ในการดำเนินงานตามโครงการนี้ ทางรัฐบาลไทยและรัฐบาลอิสราเอลได้ช่วยกันจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายระยะแรกไว้โดยสรุป คือระหว่างปีงบประมาณ 2508-2511 รัฐบาลจะต้องจ่ายภายในวงเงิน 12 ล้านบาท ส่วนรัฐบาลอิสราเอลนั้นจะต้องจ่ายให้ในรูปแบบของวัสดุอุปกรณ์การเกษตรภายในวงเงิน 7 ล้านบาท แต่รัฐบาลอิสราเอลจะช่วยเหลือจัดหาผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเกษตรมาช่วยในโครงการระยะเวลาหนึ่ง (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ ๑.๒ งบประมาณตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทย-อิสราเอล

รายการ	งบประมาณ *	งบประมาณที่ได้รับ				รวม (บาท)	หมายเหตุ
		2508	2509	2510	2511		
1. รัฐบาลไทย	12,000,000	700,000	5,680,000	1,270,000	2,613,400	10,243,400	รัฐบาลไทยจ่ายงบประมาณจริง ปี 2508-2510 เงิน 7,101,382.48 บาท ปีงบประมาณ 11 ได้รับงบประมาณเงิน 2,613,400.- บาท รวมงบประมาณที่ใช้จ่ายไปแล้ว และที่อยู่ระหว่างดำเนินงาน 9,714,782.48 บาท รัฐบาลอิสราเอลส่วนใหญ่ให้ในรูปอุปกรณ์การเกษตร (ตัวเลขโดยประมาณ)
2. รัฐบาลอิสราเอล	700,000	-	180,000	-	300,000	480,000	
รวม	12,700,000	700,000	5,840,000	1,270,000	2,913,400	10,723,400	

* งบประมาณตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทย-อิสราเอล

จากการคัดเลือกเกษตรกร 2 ครอบครัว ให้เข้ามาทดลองผลิตและจำหน่ายพืชผล โดยจัดที่ดินให้ครอบครัวละ 25 ไร่ จัดให้ปลูกพืชอาศัยน้ำชลประทาน 7 ไร่ อีก 18 ไร่ ให้ปลูกพืชไร่อาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติ มีเจ้าหน้าที่เป็นผู้วางแผนการปลูกและกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ให้เกษตรกร 2 ครอบครัวกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ ครอบครัวละ 10,000 บาท โดยไม่คิดดอกเบี้ย เพื่อหาข้อมูลทางด้านรายได้ รายจ่าย ความเหมาะสมของการใช้แรงงานในครัวเรือน กับขนาดของพื้นที่ที่จัดให้ การปลูกพืชใช้น้ำชลประทาน การปลูกพืชอาศัยน้ำฝน ตลอดจนการจัดการบริการในด้านสินเชื่อและการตลาด ปัญหาต่าง ๆ เพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุงเพื่ออพยพครอบครัวของเกษตรกรที่เหลือเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านเกษตรกรต่อไป

ในที่สุด ราว ๆ กลางปี 2511 ทางโครงการฯ ก็ได้ขอยุติจากการวิเคราะห์ผล การทำมาหากินของเกษตรกร 2 ครอบครัวดังกล่าวว่ามีผลทางสำเร็จมาก จึงอพยพครอบครัวเกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนที่เหลืออีก 82 ครอบครัว และเกษตรกรที่เข้ามาทำประโยชน์ อยู่เดิมอีก 46 ครอบครัว เข้าอาศัยและทำประโยชน์ในพื้นที่ที่จัดสรรให้ครอบครัวละ 25 ไร่ และโครงการได้ให้กู้ยืมเงิน ครอบครัวละ 6,000 บาท แบ่งเป็นค่าใช้จ่ายในการปลูกบ้านเรือน 1,500 บาท อีก 4,500 บาท เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับวัสดุการเกษตร และค่าใช้จ่ายในครอบครัว

การอพยพครอบครัวเกษตรกรเหล่านี้ ได้จัดให้สร้างที่อยู่อาศัยรวมเป็นหมู่บ้าน เกษตรกรขึ้น โดยมีทางราชการคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำการบริหารงานของหมู่บ้านตัวอย่าง ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ขณะเดียวกันก็ได้มีการให้การศึกษาอบรมเกี่ยวกับหลักและวิธีการของสหกรณ์ จนกระทั่งกิจการของหมู่บ้านเกษตรกรตัวอย่าง ได้ดำเนินมา ด้วยดีพอสมควรแล้ว เกษตรกรทั้งหลายจึงพร้อมใจกันจัดตั้งสถาบันทางเศรษฐกิจของตนเอง ขึ้น เรียกว่า "สหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด" โดยจดทะเบียน เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย เมื่อ 12 สิงหาคม 2514 ทั้งนี้ก็เพื่อร่วมกันดำเนินงานด้านธุรกิจต่าง ๆ ของหมู่บ้าน โดยเฉพาะด้านสินเชื่อการเกษตร การตลาด เกษตรและการส่งเสริมการเกษตร

ปัจจุบันพื้นที่ในเขตโครงการฯ มีทั้งหมด 12,554 ไร่ 74 ตารางวา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้กับสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด ในโอกาสที่จัดตั้งเป็นสหกรณ์โดยพระองค์ไม่ทรงพระราชทานที่ดินให้เป็นกรรมสิทธิ์เฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ดังนั้นสมาชิกที่ได้รับจัดสรรที่ดินจึงได้สิทธิทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งได้รับจัดสรรตลอดไป แต่จะขายหรือโอนไม่ได้

พื้นที่ในเขตโครงการฯ ที่พัฒนาที่ดินและจัดสรรให้เกษตรกรแล้ว ได้จำแนกตามขนาดพื้นที่ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านและปลูกพืชต่าง ๆ โดยได้รับน้ำจากระบบน้ำชลประทาน อีกส่วนเป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่ต่าง ๆ ซึ่งได้รับน้ำตามธรรมชาติ พื้นที่อีกประมาณ 1,000 ไร่ ติดต่อกับภูเขาได้กั้นไว้ให้กับกรมป่าไม้ เพื่อทำการปลูกป่าทดแทนตามโครงการพัฒนาต้นน้ำตามพระราชประสงค์หุบกะพง และมีการสร้างอ่างเก็บน้ำขึ้นในบริเวณนั้น โดยกรมชลประทานเป็นผู้ดำเนินการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อการรักษาความชุ่มชื้นและประโยชน์จากน้ำเพื่อการเกษตร

การจัดการแหล่งน้ำและการชลประทาน

จากการสำรวจหาแหล่งน้ำ ปรากฏว่ามีน้ำปริมาณน้อย ไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ประโยชน์ทำการเกษตร จึงมีการสำรวจหาแหล่งน้ำใหม่ ปัจจุบันได้ติดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยเครื่องยนต์พลังไฟฟ้าขึ้น 2 แห่ง โดยสูบน้ำจากคลองชลประทานสายเขื่อนเพชร-หัวหินมาตามท่อส่งน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 10 นิ้ว และ 12 นิ้ว ไปพักที่ถังน้ำขนาดความจุ 1,000 ลูกบาศก์เมตร 2 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในที่สูงเพื่อให้เกิดแรงดันส่งเข้าหมู่บ้านสหกรณ์ ซึ่งสามารถเลี้ยงพื้นที่กว่า 2,000 ไร่ แต่ปริมาณน้ำที่สูบได้จากเครื่องยนต์ทั้ง 2 เครื่องนี้ มีปริมาณไม่เพียงพอ จึงมีการจัดระบบหมุนเวียนใช้น้ำขึ้น โดยสมาชิกแต่ละครอบครัวจะได้รับน้ำวันละ 2-3 ชั่วโมง วันเว้นวัน เสียค่าใช้จ่ายเดือนละ 200 บาท

การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ

หน่วยงานราชการ คือ ศูนย์สาธิตสหกรณ์โครงการหุบกะพง ได้จัดพื้นที่ส่วนหนึ่ง เป็นแปลงสาธิตทดลองปลูกพืชต่าง ๆ โดยคำนึงถึงสภาพพื้นที่ ความต้องการของตลาดและ พืชที่ทำรายได้ให้กับสมาชิกด้วย

พืชสวนที่ได้ทำการส่งเสริมให้กับสมาชิก ได้แก่ หน่อไม้ฝรั่ง มะเขือเทศ ผักต่าง ๆ พืชไร่ได้แก่ อ้อย ข้าวโพด กระจับปี่แดง สับปะรด นอกจากนี้ก็มีการจัดพื้นที่จำนวนหนึ่งปลูกไม้ ings นี้ตามพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทาง ด้านที่อยู่อาศัย และ เครื่องจักสานต่าง ๆ เป็นการใช้งานในครอบครัวและใช้เวลาว่าง ให้เกิดประโยชน์เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิก พื้นที่ที่มีสภาพดินไม่ดีก็ได้มีการส่งเสริมให้ปลูก ป่านศรนารายณ์ โดยสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำริให้สมาชิกทำ อุตสาหกรรมในครัวเรือนในรูปหัตถกรรม

ปัจจุบันนี้พืชสวนที่สมาชิกส่วนใหญ่ปลูก ได้แก่ หน่อไม้ฝรั่ง ซึ่งทำรายได้ให้กับสมาชิก เป็นจำนวนมาก

3.4 การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง

หลังจากได้จัดทะเบียนเป็นสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2514 สหกรณ์ได้รับเกษตรกรชาวสวนผัก จำนวน 82 ครอบครัว และเกษตรกรที่เข้าทำ ประโยชน์อยู่เดิม 46 ครอบครัว รวม 128 ครอบครัว เข้าไปประกอบอาชีพครอบครัว ละ 25 ไร่ จนกระทั่งสิ้นปีการเพาะปลูก 2516/2517 มีเกษตรกร 166 ครอบครัว เพิ่มขึ้น ร้อยละ 31.75 สิ้นปีเพาะปลูก 2517/2518 มี 177 ครอบครัว เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.63 ของปีการเพาะปลูก 2516/2517 และสิ้นปีการเพาะปลูก 2525/2526 มี 293 ครอบครัว เพิ่มขึ้นร้อยละ 132.54 ของปีการเพาะปลูก 2511/2512 ซึ่งเป็นปีแรกที่เกษตรกรเริ่มอพยพ เข้ามายังถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้¹

¹ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ เกษตร. สรุปการประเมินผลหมู่บ้านเกษตรกรตัวอย่างและสหกรณ์การเกษตร หุบกะพงจำกัด ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีการเพาะปลูก 2525/2526. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, 2526) หน้า 1-9.

สหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด ได้ดำเนินงานตามหลักและวิธีการสหกรณ์และบริหารงานโดยคณะกรรมการดำเนินงานซึ่งได้รับเลือกจากสมาชิกโดยตรง ค่าเนินธุรกิจเพื่อบริหารให้แก่สมาชิกสหกรณ์ในแต่ละด้าน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อบังคับของสหกรณ์

กิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง

สหกรณ์การเกษตรหุบกะพงได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ธุรกิจการเงิน สหกรณ์ดำเนินการโดย

จัดหาเงินทุนให้กู้ยืม โดยนำมาจากแหล่งให้กู้ยืมต่าง ๆ เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น สหกรณ์ใช้หลักการให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิก โดยมีการตรวจสอบติดตามดูแลการใช้เงินอย่างใกล้ชิด

รับฝากเงินของสมาชิก เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ ซึ่งมี 2 ประเภทคือ ฝากออมทรัพย์ และฝากประจำ

2. ธุรกิจการขาย ได้แก่การรวบรวมผลผลิตการเกษตรของสมาชิกออกจำหน่ายหรือแปรรูปออกจำหน่าย สหกรณ์ดำเนินการรวบรวม คัดเลือก เก็บรักษา นำออกจำหน่าย เช่น หน่อไม้ฝรั่ง มะเขือเทศ อ้อย มะม่วงหิมพานต์ กระจับแดง เป็นต้น

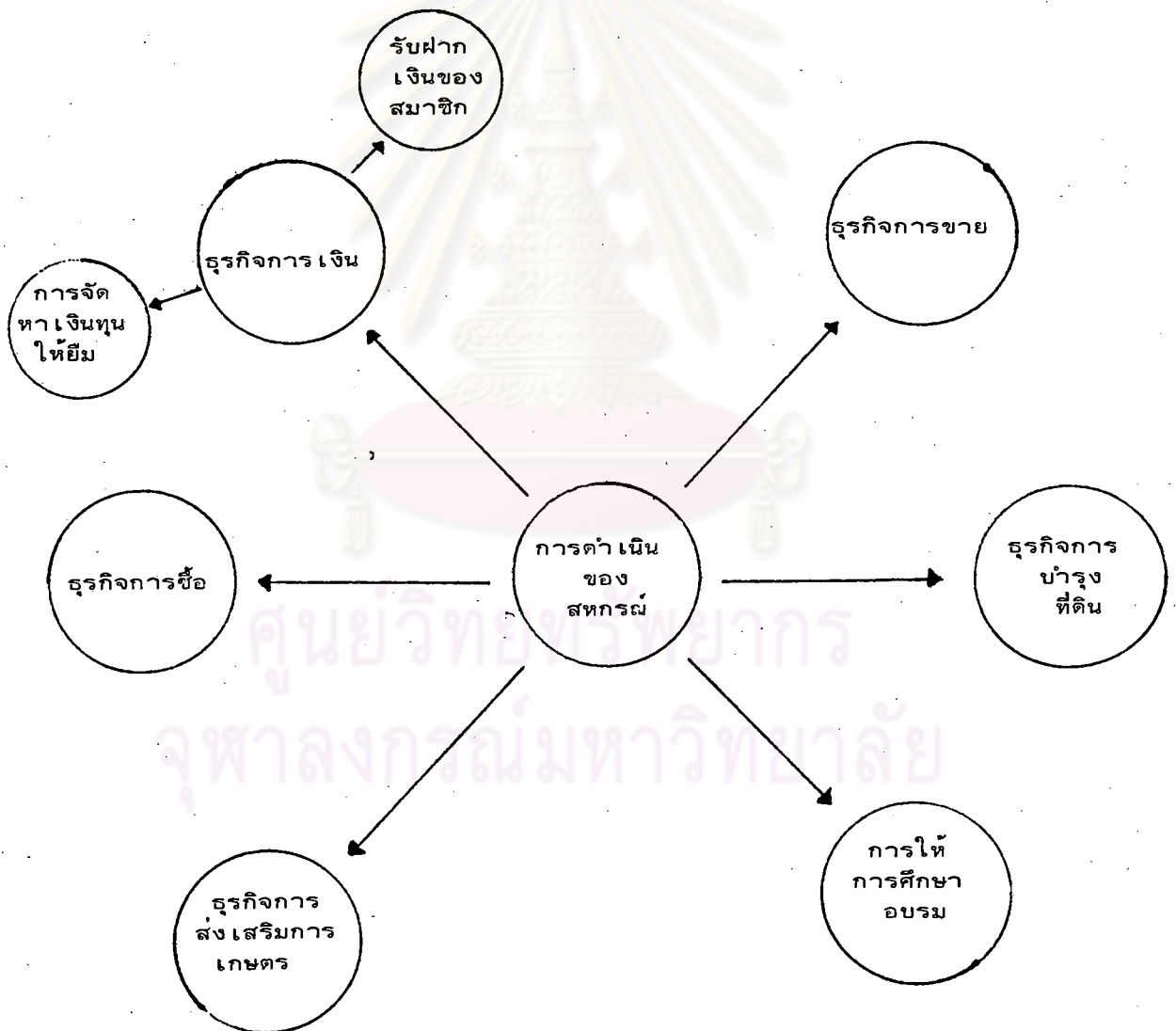
3. ธุรกิจการซื้อ สหกรณ์จะจัดหาสินค้า เช่น ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์พืช ยาปราบศัตรูพืช และเวชภัณฑ์มาจำหน่ายให้แก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป

4. ธุรกิจการบำรุงที่ดิน เพื่อประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์ได้จัดหาหน้าหรือจัดการเกี่ยวกับเรื่องชลประทาน ตลอดจนจัดให้มีการระบายน้ำให้แก่หมู่บ้านและเพาะปลูก

5. ธุรกิจการส่งเสริมการเกษตร การส่งเสริมการเกษตรเป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การเพาะปลูกของสมาชิกได้ผลดี สหกรณ์ได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการ ในการให้การแนะนำวิธีการปลูกสมัยใหม่ และวางแผนการปลูกให้ เพื่อให้พืชผลสามารถจำหน่ายได้ราคาดี นอกจากนั้นแล้วสหกรณ์ยังให้ความรู้ ข่าวสารการเคลื่อนไหวด้านการตลาดของสินค้าแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ

6. การศึกษาอบรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของงานตามหลักและวิธีการสหกรณ์ เป็นการช่วยให้การประกอบธุรกิจของสหกรณ์ดำเนินไปได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาตนเองให้ทันกับเหตุการณ์ในสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (แผนภาพที่ 3.2)

แผนภาพที่ 3.2 กิจกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรหุบกระพง

สำหรับการดำเนินงานทางด้านกาาจำหน่ายพืชผลต่าง ๆ ของสมาชิก ที่นำมาขายหรือ
ฝากขายให้แก่สหกรณ์ สหกรณ์ได้นำไปจำหน่ายให้แก่พ่อค้าและผู้บริโภคทั่วไปในตลาดท้องถิ่น
และตลาดกรุงเทพฯ

จากตารางที่ 3.3 จะเห็นว่ามีพืชผลที่สำคัญอยู่ 2 ชนิดคือ หน่อไม้ฝรั่ง และอ้อย
โดยเฉลี่ยในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา สหกรณ์จำหน่ายหน่อไม้ฝรั่ง 55.94% อ้อย 36.34%
ของมูลค่าพืชผลและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่สหกรณ์จำหน่ายทั้งหมด หรือรวมกันแล้วมีมูลค่าสูงถึง
92.28% ของรายได้ทั้งหมด ที่เหลืออีกเพียง 7.72% เป็นพืชผลและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่สมาชิก
นำมาขายหรือฝากขายให้แก่สหกรณ์

ตารางที่ 3.4 เป็นการผลิตและจำหน่ายพืชผักที่สำคัญบางชนิดโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือน
ของเกษตรกร ประจำปีการเพาะปลูก 2525/2526

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.3 การเปรียบเทียบการจำหน่ายพืชผลของสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด ตั้งแต่ปีการบัญชีสิ้นสุด

30 มิถุนายน 2521/2522 ถึง 2525/2526

หน่วย : แสนบาท

ปีการบัญชีสิ้นสุด	หน่อไม้ฝรั่ง	อ้อย	สับปะรด	ฝ้าย	เครื่องจักรสาน	อื่น ๆ *	รวม
2521/2522	19.37	27.22	-	-	0.28	1.27	48.14
2522/2523	28.79	1.66	2.36	1.31	0.35	0.17	34.64
2523/2524	26.91	5.63	0.04	0.22	1.76	0.13	34.69
2524/2525	17.05	28.73	-	0.58	3.98	0.55	50.89
2525/2526	30.99	16.73	-	-	3.95	0.02	51.69
รวม	123.11	79.97	2.40	2.11	10.32	2.14	220.05

* อื่น ๆ เช่น กระจับแห้ง, แพงพวย, มันสำปะหลัง, น้ำส้มสายชู, และกล้วยอบ เป็นต้น

ที่มา : สรุปจากรายงานการตรวจบัญชีประจำปีของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.4 การผลิตและการจำหน่ายพืชผักที่สำคัญบางชนิดโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนเกษตร
ประจำปีเพาะปลูก 2525/2526

ชื่อพืช	จำนวน ตัวอย่าง	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	แหล่งน้ำ ที่ใช้	จำหน่ายเฉลี่ย กก.ละ บาท	แหล่งรับซื้อ
หน่อไม้ฝรั่ง	89	2.59	น้ำชล	26.09	สหกรณ์
มะเขือหอม	1	1.00	น้ำชล	6.00	พ่อค้า
แตงกวา	5	2.00	น้ำชล	2.50	พ่อค้า
หอม	15	2.23	น้ำชล	6.53	พ่อค้า
มะเขือเทศ	10	1.67	น้ำชล	5.15	พ่อค้า
ถั่วลันเตา	2	1.50	น้ำชล	4.50	พ่อค้า
พริกชี้ฟ้า	11	1.52	น้ำชล	7.13	พ่อค้า
บวบ	7	3.04	น้ำชล	3.07	พ่อค้า
ต้นหอม	6	3.71	น้ำชล	9.00	พ่อค้า
ผักชี	9	0.85	น้ำชล	4.00	พ่อค้า
กะหล่ำดอก	3	1.25	น้ำชล	6.67	พ่อค้า
หัวผักกาด	1	8.00	น้ำชล	0.60	พ่อค้า
ถั่วฝักยาว	8	0.78	น้ำชล	2.31	พ่อค้า
กะหล่ำปลี	3	1.50	น้ำบ่อ	3.33	พ่อค้า
มะระ	1	1.00	น้ำชล	8.00	พ่อค้า
ผักบุ้ง	1	0.50	น้ำชล	2.00	พ่อค้า